

Cauza C-408/23

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

4 iulie 2023

Instanța de trimitere:

Oberlandesgericht Köln (Germania)

Data deciziei de trimitere:

27 iunie 2023

Reclamantă:

Avocată și notară

Pârâtă:

Președinta Oberlandesgericht Hamm

Oberlandesgericht Köln (Tribunalul Regional Superior din Köln, Germania)

Ordonanță

În cauza de contencios administrativ în materie de notariat
privind o avocată și notară din Renania de Nord-Westfalia,

reclamantă,

[*omissis*]

împotriva

președintei Oberlandesgericht Hamm (Tribunalul Regional Superior din Hamm),
[*omissis*] 59065 Hamm,

pârâtă,

Camera competentă pentru cauze privind notarii a Oberlandesgericht Köln
(Tribunalul Regional Superior din Köln) [*omissis*]

la 27 iunie 2023

a decis:

I. Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene, în temeiul articolului 267 TFUE, următoarele întrebări în vederea pronunțării unei decizii preliminare:

1) Articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă trebuie interpretate în sensul că se opun unei dispoziții de drept național care interzice numirea pentru prima dată în funcția de avocat-notar a persoanelor care la expirarea termenului de depunere a candidaturilor pentru postul de notar au împlinit vârsta de 60 de ani, chiar dacă mai multe posturi rămân neocupate, întrucât în circumscripția tribunalului districtual în care s-a desfășurat procedura de depunere a candidaturii nu există niciun candidat adecvat mai tânăr, iar avocații din circumscripția altor tribunale districtuale sunt opriți să candideze?

2) La prima întrebare trebuie să se răspundă afirmativ în cazul în care este de așteptat ca în anul următor mai multe posturi de avocat-notar scoase la concurs în circumscripția aceluiași tribunal districtual să nu poată fi ocupate de candidați adecvați cu vârsta mai mică 60 de ani?

3) La prima întrebare trebuie să se răspundă în orice caz afirmativ deoarece, în plus, este de așteptat ca și în alte circumscripții de tribunal districtual din afara concentrărilor urbane să nu existe, din nou, candidați adecvați cu vârsta mai mică de 60 de ani pentru a ocupa mai multe posturi de avocat-notar scoase la concurs?

4) Articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 nu sunt încălcate în cazul în care în circumscripția unui tribunal districtual se asigură prestarea serviciilor notariale, deși un candidat care depășește vârsta de 60 de ani nu a fost numit în funcție numai din cauza vârstei sale și mai multe posturi au rămas neocupate?

II. Suspendă procedura.

Motive

A. Obiectul și situația de fapt din procedura principală

- 1 Reclamanta a candidat pentru un post de avocat-notar în circumscripția Amtsgericht (tribunalul districtual) în care își desfășoară activitatea de avocat de peste trei ani. Candidatura sa a fost respinsă întrucât la expirarea termenului de depunere a candidaturilor ea avea vârsta de peste 60 de ani. Ea îndeplinea toate celelalte condiții pentru autorizarea desfășurării profesiei de avocat-notar în circumscripția tribunalului districtual. În special, ea a promovat examenul de

specialitate pentru avocați, necesar pentru exercitarea profesiei de notar. Și în anul 2017, ea și-a depus candidatura pentru ocuparea postului de notar scos la concurs în aceeași circumscripție. Candidatura i-a fost respinsă și în acel an, pentru că reclamanta împlinise 60 de ani. Acțiunea introdusă împotriva acestei decizii a fost respinsă atât de cameră (2 VA (Not) 8/17), cât și de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) ((NotZ (Brfg) 7/18).

- 2 Numărul posturilor de notar dintr-o anumită circumscripție de tribunal districtual depinde de cererea de servicii notariale, ținând seama de păstrarea unei structuri de vârstă echilibrată [articolul 4 din Bundesnotarordnung (Codul federal al notariatului, denumit în continuare „BNotO”)]. În această circumscripție de tribunal districtual, în anul 2022 au fost scoase la concurs patru posturi. Numai unul a fost ocupat. Celelalte posturi au rămas neocupate din cauza lipsei de candidați.
- 3 Este de așteptat că nu vor putea fi ocupate nici în viitor toate posturile din această circumscripție de tribunal districtual, din cauza numărului insuficient de candidați care să îndeplinească condițiile pentru numirea în funcția de avocat-notar. În anul 2023, pentru această circumscripție de tribunal districtual au fost scoase la concurs 5 posturi de notar. Având în vedere informațiile privind examenele de specialitate pentru avocați promovate, care reprezintă o condiție pentru numirea în funcția de avocat-notar [articolul 5b alineatul (1) punctul 3 din BNotO], este probabil ca trei din aceste posturi să rămână neocupate din cauza lipsei de candidați. Raportat la toate circumscripțiile de tribunal districtual din aria de competență a pârâtei, în care trebuie numiți în funcție avocați-notari, pentru cele 69 de posturi scoase la concurs în anul 2023 se preconizează un număr de doar 39 de candidați. Raportat la întregul teritoriu federal, trebuie să se considere de asemenea că, în afara celor din concentrările urbane, restul posturilor de notar nu vor putea fi ocupate într-o proporție comparabilă. Neocuparea posturilor de notar scoase la concurs nu a determinat însă până acum neautentificarea actelor sau întâzieri semnificative în autentificarea lor.
- 4 Funcția de notar este exercitată de avocați alături de activitatea lor de avocat [articolul 3 alineatul (2) din BNotO]. Ei pot să candideze în principiu pentru un post de avocat-notar numai în circumscripția tribunalului districtual în care au desfășurat activitatea de avocat pentru o perioadă care depășește trei ani [articolul 5b alineatul (1) punctul 2 din BNotO]. Pentru activitatea desfășurată, notarii percep taxe de la clienți. Statul nu contribuie financiar. Funcția unui avocat-notar încetează la împlinirea vârstei de 70 de ani [articolul 48a din BNotO]; efectul acestei dispoziții face în prezent obiectul unei proceduri de apel de pe rolul Bundesgerichtshof (NotZ (Brfg) 4/22).
- 5 Împotriva deciziei pârâtei de respingere a numirii în funcția de avocat-notar, reclamanta a formulat acțiune la Oberlandesgericht Köln (Tribunalul Regional Superior din Köln) prin care solicită:

obligarea pârâtei să modifice decizia de respingere și să hotărască din nou cu privire la candidatura reclamantei pentru postul de avocat-notar, ținând seama de opinia juridică a Oberlandesgericht Köln (Tribunalul Regional Superior din Köln).

6 Pârâta solicită:

respingerea acțiunii.

B. Cadrul juridic național

7 Articolul 5b din Codul federal al notariatului prevede:

„[(1)] Este numită în funcția de avocat-notar numai persoana care la expirarea termenului de depunere a candidaturii:

1. a prestat într-o măsură semnificativă servicii de avocat pentru diferiți clienți pentru o perioadă de cel puțin cinci ani,
2. activitatea prevăzută la punctul 1 a fost desfășurată neîntrerupt timp de cel puțin trei ani în funcția respectivă,
3. a promovat examenul de specialitate pentru notari [...] și
4. [...]”

8 Articolul 5 alineatul (4) din Codul federal al notariatului prevede:

„Nu poate fi numită pentru prima dată în funcția de notar persoana care la expirarea termenului pentru depunerea candidaturii pentru ocuparea postului de notar a împlinit vârsta de 60 de ani.”

9 Referitor la această prevedere, în expunerea de motive (BT-Drs. 11/6007, p. 10) se arată că:

„Introducerea limitei maxime de vârstă de 60 de ani are drept scop, ținând seama și de dificultățile tot mai mari, odată cu înaintarea în vârstă, de acomodare în profesia de avocat și în interesul continuității, evitarea schimbărilor permanente din funcție a notarilor. Se preîntâmpină totodată pericolul unei vârste prea avansate a celor care exercită profesia de notar.

Întrucât aspectul privind acomodarea în profesie nu mai este relevant atunci când un fost notar este numit din nou în funcție sau când notarul solicită să fie numit în alt loc, limita maximă de vârstă se aplică numai pentru persoanele numite în funcție pentru prima dată.”

10 Articolul 48a din Codul federal al notariatului prevede:

„La sfârșitul lunii în care împlinesc vârsta de 70 de ani, notarii ating limita de vârstă.”

- 11 Hotărârea Bundesgerichtshofs (Curtea Federală de Justiție) din 27 mai 2019 – NotZ (Brfg) 7/18, în litigiul referitor la reclamantă, cuprinde, în legătură cu articolul 6 alineatul (1) a doua teză din BNotO, care are aceeași redactare ca articolul 5 alineatul (4) din BNotO în vigoare în prezent, printre altele, următoarele două puncte:

„2. Articolul 6 alineatul (1) a doua teză din BNotO nu conferă autorității judiciare nicio putere de apreciere; aceasta nu are în principiu posibilitatea de a nu ține seama de limita de vârstă în considerarea caracteristicilor proprii ale candidatului.

3. Limita de vârstă prevăzută la articolul 6 alineatul (1) a doua teză din BNotO nu constituie o discriminare interzisă în temeiul articolului 1 din Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă (JO L 303, p. 16, Ediție specială, 05/vol. 6, p. 7). Aceasta nu încalcă nici interdicția discriminării de la articolul 21 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene (continuarea ordonanței camerei din 26 noiembrie 2007– NotZ 23/07, BGHZ 174, 273, punctul 29 și următoarele).

C. Motivul și pertinenta cererii preliminare

- 12 Având în vedere limita de vârstă de 60 de ani, prevăzută la articolul 5 alineatul (4) din BNotO pentru numirea pentru prima dată în funcția de notar, Oberlandesgericht Köln (Tribunalul Regional Superior din Köln) nu poate admite acțiunea reclamantei și nu poate obliga pârâta să hotărască din nou asupra candidaturii reclamantei și să nu respingă candidatura din cauza vârstei sale. Dispoziția nu conferă instanței nicio putere de apreciere și nu admite excepții. În lipsa unei hotărâri a Curții de Justiție a Uniunii Europene prin care să se stabilească că articolul 5 alineatul (4) din BNotO este contrar dreptului Uniunii, acțiunea reclamantei trebuie obligatoriu respinsă.
- 13 Având în vedere Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 3 iunie 2021 – C-914/19 [Ministero della Giustizia (Notari)], există îndoieli că limita de vârstă de la articolul 5 alineatul (4) din BNotO pentru numirea pentru prima dată în funcția de avocat-notar este compatibilă cu articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și cu articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000, întrucât nu prevede o excepție nici măcar pentru cazul imposibilității ocupării mai multor posturi de către un candidat a cărui vârstă este sub limita de vârstă prevăzută. Astfel, și limita de vârstă din legea germană pentru numirea pentru prima dată în funcția de avocat-notar ar putea depăși ceea ce este necesar pentru atingerea scopului legitim de a promova schimbul de generații și reducerea mediei de vârstă.

- 14 Întrucât limita de vârstă de 60 de ani de la articolul 5 alineatul (4) din BNotO pentru numirea pentru prima dată în funcția de avocat-notar este comparativ la fel de ridicată, iar până la 70 de ani, când trebuie să se renunțe la funcție, nu mai rămân decât 10 ani de serviciu, instanța de trimitere consideră că există posibilitatea de a interpreta articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2000/78/CE și în sensul că articolul 5 alineatul (4) din BNotO este compatibil cu protecția împotriva discriminării conferită de dreptul Uniunii.

[omissis]

DOCUMENT DE LUCRU